

Savaitraštis „Žemaičių žemė“

Antrojo pasaulinio karo metais nuo 1941 m. birželio iki 1944 m. rugpjūčio mėnesio Telšiuose buvo leidžiamas apskrities laikraštis „Žemaičių žemė“. Jį redagavo pedagogas, vertėjas, žurnalistas Kazys Mockus (gimė 1910 m. liepos 4 d. Rikantuose (Kelmės r.), mirė 1972 m. sausio 8 d. Bostone, JAV). Iš pradžių laikraštį leido Lietuvių aktyvistų fronto miesto skyrius, vėliau – Žemaičių kultūrinio veikimo centro vardu Kazys Mockus, spausdino Telšių apskrities savivaldybės spaustuvė. Redakcija veikė Telšių miesto Respublikos gatvėje (namo numeris. 20).

Savaitraštis buvo skirtas visai Žemaitijai. 1941–1942 m. jis buvo itin palankus okupacinei valdžiai – leidinyje paskelbta daug hitlerinę Vokietiją liaupsinančių straipsnių, plačiai buvo nušviečiama karo eiga, vokiečių pergalės fronte. Laikui einant, ypač po to, kai šio laikraščio leidyba ėmė rūpintis Žemaičių kultūrinio veikimo centras, vis daugiau vietos leidinyje buvo skiriama krašto ūkio, kultūros, švietimo reikalams. Čia buvo spausdinami skyriai „Ūkis“, „Kultūrinis gyvenimas“, „Kultūros kronika“, „Iš mūsų krašto“, „Sporto naujienos“, „Žemaičių miestai“, „Įvairios žinios“ ir kt.

Populiarinant žemaičių tradicinę kultūrą, žemaitišką rašybą, šiame leidinyje buvo pratęstos 1925–1940 m. Telšiuose leisto savaitraščio „Žemaičių prietelius“ tradicijos. Žemaitiškai parašyti tekstai buvo spausdinami skyrelyje „Žemaitiškuojė kertelė“. Dažniausiai tai būdavo savaitraščio bendradarbių užrašyti nedideli tautosakos objektai (patarlės, padavimai, orų spėjimai, pasakos, legendos, dainų tekstai, anekdotai, juokai ir kt.). Šiame leidinyje buvo spausdinamo ir žemaitiškos rašybos taisyklės, diskutuota, kas šioje srityje gerai, o kas keistina.

Paskutiniaisiais leidimo metais savaitraštis jau buvo gana įdomus ir turiningas, žemaičių kraštui aktualus informacijos, politikos ir kultūros leidinys.

Parengė Kazimieras PRUŠINSKAS

Pavasaris. Bonifaco Vengalio nuotrauka

Velykos

Velykos (Kristaus prisikėlimas) – viena didžiausių religinių švenčių. Jos būna pavasarį, data kasmet kinta, skaičiuojama pagal Mėnulio kalendorių. Krikščionių Velykos – pirmąjį sekmadienį po pavasario lygiadienio ir gali būti nuo balandžio 4 d. iki gegužės 8 dienos. Šiomet (2022-aisiais) katalikų Velykos bus balandžio 17 d., stačiatikių – viena savaitė vėliau – balandžio 24 d. Jei kuriais nors metais stačiatikių Velykos sutampa su žydų švente *Pesacho*, jos nukeliamos vienai savaičiai.

Kaip Velykos Žemaitijoje būdavo švenčiamos seniau? Atsakydami į šį klausimą pateikiame du tekstus, kurie išspausdinti 1941–1944 m. leistame savaitraštyje „Žemaičių žemė“ (tekstų kalba, rašyba netaisyta).

Velykos anksčiau ir dabar

1944 m. balandžio 8 d. Nr. 13–14(143–114), p. 2, 8

Senovinė lietuvių tikyba, kaip žinome, buvo dangaus – saulės, mėnulio, žvaigždžių ir t. t., medžių, ypatingai ąžuolų, dievinimas ir garbinimas. O lietuvių ir žemaičių būdas visais laikais buvo

(Nukelta į 34 p.)